

stemmelsen omfatter derfor kun afgørelser, der meddeles skriftligt. Spørgsmålet om, hvorledes der bør gives klagevejledning i forbindelse med afgørelser, der meddeles mundtligt, vil ligeledes indgå i den vejledning, som vil blive udarbejdet bl.a. til uddybning og supplerung af reglerne i det foreliggende lovforslag.

Efter den foreslåede bestemmelse skal klagevejledning gives i forbindelse med meddelelsen af den truffe afgørelse. Klagevejledningen vil derfor blive givet til enhver, som modtager sådan meddelelse. I tilfælde, hvor afgørelsen meddeles til andre end dem, der er klageberettiget, må klagevejledningen i fornødent omfang indeholde oplysninger om kredsen af klageberettigede. Da klagevejledningen ikke behøver at udformes individuelt, men kan gives ved indlæggelse, påtryk eller påstempning af en i forvejen udarbejdet generel tekst, skulle dette ikke kunne give anledning til praktiske vanskeligheder, jfr. herved betænkningen side 60 (under d). I tilfælde, hvor kredsen af klageberettigede omvendt er meget vid, vil den foreslåede bestemmelse ikke i alle tilfælde sikre, at klagevejledning tilgår alle klageberettigede. Justitsministeriet er imidlertid enig med grundelsesudvalget i, at dette forhold, der formentlig kun sjældent opstår, ikke kan reguleres inden for rammerne af en almindelig regel om klagevejledning, jfr. betænkningen side 60 (under c).

Klagevejledning skal ikke gives, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende medhold. I tilfælde, hvor en sådan afgørelse kan påklages af andre, kan der imidlertid – som et led i myndighedens almindelige forpligtelse til at give vejledning – være grund til at underrette parten herom. Dette vil i nogle tilfælde formentlig kunne ske ved at oplyse om, at afgørelsen kan påklages. I andre tilfælde vil det formentlig være nødvendigt at oplyse parten om, at afgørelsen kan påklages af en nærmere angiven personkreds.

Bestemmelsen i *stk. 2* indeholder en bemyndigelse til administrativt at fravige den almindelige regel om klagevejledning i *stk. 1* i forhold til sagsområder, hvor særlige forhold gør sig gældende.

Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor klagevejledning mere praktisk kan gennemføres på anden måde end ved individuel meddelelse, jfr. herved betænkningen side 60 om forholdene inden for forsåret, fængselsvæsenet og i øvrigt på anstaltsområdet, eller hvor gennemførelsen af en klagevejledning efter *stk. 1* vil give anledning til særlige problemer, det være sig praktiske vanskeligheder, jfr. herved betænkningen side 59, eller fordi klageinstansens reaktionsmuligheder over for

bestemte typer af afgørelser er undergivet særlige begrænsninger.

Til § 22

Bestemmelsen i lovforslagets § 22, der vedrører spørgsmålet om vejledning for så vidt angår adgangen til at indbringe den truffe afgørelse for domstolene, svarer i alt væsentligt til det af grundelsesudvalget udarbejdede udkast til et cirkulære herom (betænkningen side 63).

De hensyn, der ligger bag bestemmelsen i lovforslagets § 21, *stk. 1*, har naturligvis også vægt i forhold til oplysning om adgangen til at få en foreliggende forvaltningsafgørelse undergivet domstolsprøvelse. Justitsministeriet kan imidlertid for sit vedkommende tiltræde den af grundelsesudvalget anlagte vurdering (betænkningen side 62), hvorefter forholdene i øvrigt er så forskelligartede, at der ikke bør søges gennemført en tilsvarende almindelig regel på dette område.

Der kan således navnlig være anledning til at pege på, at en forvaltningsafgørelse ikke kan betragtes som en helhed, der kan påregnes i givet fald fuldt ud at blive efterprøvet af domstolene. Rækkevidden af domstolsprøvelsen vil afhænge af, om de indsigelser, der rettes mod afgørelsen, vedrører forhold, som domstolene efter den praksis, der har udviklet sig omkring bestemmelsen i grundlovens § 63, tager under påkendelse. Det vil derfor ikke være muligt på forhånd at udarbejde en forholdsvis kortfattet og lettilgængelig generel anvisning, der samtidig kan tjene til reel vejledning for den, der overvejer at indbringe en foreliggende forvaltningsafgørelse for domstolene. Hertil kommer, at fremgangsmåden med hensyn til at indbringe administrative afgørelser for domstolene i reglen forudsætter opfyldelsen af sådanne formelle krav, at man må forvente, at den pågældende under alle omstændigheder på et forholdsvis tidligt stadium af sine overvejelser vil søge juridisk bistand, eventuelt inden for rammerne af retsplejelovgivningens regler om retshjælp og fri proces. Der er derfor typisk ikke samme behov for at lade den truffe afgørelse ledsage af en vejledning om adgangen til domstolsprøvelse, som når talen er om adgangen til administrativ rekurs. Det bemærkes endelig, at det som almindelig regel ikke er nogen betingelse for at kunne indbringe en forvaltningsafgørelse for domstolene, at den pågældende forinden har udnyttet en foreliggende adgang til at indbringe sagen for overordnet forvaltningsmyndighed. En forudgående udnyttelse af den administrative klageadgang er imidlertid som oftest også i